



بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران  
سبقت‌گامی

شماره: ۹۱/۲۴۳۱۱۰  
تاریخ: ۱۳۹۱/۰۹/۱۴  
پیوست: دارد

«سال ۱۳۹۱، سال تولید ملی، حمایت از کار و سرمایه ایرانی»

جهت اطلاع مدیران عامل محترم کلیه بانک‌های دولتی، غیردولتی، شرکت دولتی پست بانک و مؤسسه اعتباری  
توسعه ارسال گردید.

با سلام؛

احتراماً؛ در راستای اجرای بند (ج) ماده (۸۲) قانون برنامه پنج‌ساله پنجم توسعه جمهوری اسلامی ایران و به منظور کنترل تعهدات و بدهی‌های ارزی ایجاد شده توسط هر یک از مؤسسات اعتباری، به پیوست «دستورالعمل تعیین نسبت تعهدات و بدهی‌های ارزی به دارایی‌های ارزی» که در یک‌هزار و یک‌صد و پنجاهمین جلسه مورخ ۱۳۹۱/۸/۱۶ شورای پول و اعتبار به تصویب رسیده است، جهت اجرا ایفاد می‌گردد. خواهشمند است ضمن فراهم نمودن مقدمات اجرای این دستورالعمل، دستور فرمایند؛ مراتب به تمامی واحدهای ذی‌ربط ابلاغ و بر حسن اجرای آن نظارت دقیق به عمل آید. ۱۳۸۳۶۲۶/س

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پول‌شویی

اداره مطالعات و مقررات بانکی

مرتضی ستاک

۳۸۱۶

امیرحسین امین‌آزاد

۳۲۱۵-۰۲

پیوست: شش صفحه

تهران - بلوار سروالاد - شماره ۱۴۴، تلفن: ۲۹۹۵۱

صفحه پستی: ۷۱۷۷/۱۵۸۷۵، فاکس: ۶۶۷۲۵۶۷۴، سایت اینترنتی: [www.cbi.ir](http://www.cbi.ir)



بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی

اداره مطالعات و مقررات بانکی

دستورالعمل

تعیین نسبت تعهدات و بدهی‌های ارزی

به دارایی‌های ارزی

## بسمه تعالی

### «دستورالعمل تعیین نسبت تعهدات و بدهی‌های ارزی به دارایی‌های ارزی»

در راستای اجرای بند (ج) ماده (۸۲) قانون برنامه پنج‌ساله پنجم توسعه جمهوری اسلامی ایران و به منظور کنترل تعهدات و بدهی‌های ارزی ایجاد شده توسط هر یک از مؤسسات اعتباری، «دستورالعمل تعیین نسبت تعهدات و بدهی‌های ارزی به دارایی‌های ارزی» که از این پس به اختصار «دستورالعمل» نامیده می‌شود، تدوین می‌گردد.

**ماده ۱-** در این دستورالعمل عبارات ذیل در معانی مشروح بکار می‌روند:

۱-۱- بانک مرکزی: بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران.

۱-۲- مؤسسه اعتباری: بانک یا مؤسسه اعتباری غیربانکی که به موجب قانون یا با مجوز بانک مرکزی تأسیس شده و تحت نظارت بانک مرکزی می‌باشد.

۱-۳- دارایی‌های ارزی: آن دسته از دارایی‌های مؤسسه اعتباری که در نتیجه وقوع معاملات و رویدادهای ارزی گذشته ایجاد و در بند (۲-۲) این دستورالعمل احصاء شده‌اند.

۱-۴- بدهی‌های ارزی: آن دسته از بدهی‌های مؤسسه اعتباری که در نتیجه وقوع معاملات و رویدادهای ارزی گذشته ایجاد و در بند (۲-۱-۱) این دستورالعمل احصاء شده‌اند.

۱-۵- تعهدات ارزی: آن دسته از بدهی‌های بالقوه (زیرخط ترازنامه) مؤسسه اعتباری که در نتیجه وقوع رویدادهای ارزی گذشته ایجاد و در بند (۲-۱-۲) این دستورالعمل احصاء شده‌اند.

۱-۶- نسبت: نسبت مجموع تعهدات و بدهی‌های ارزی به خالص دارایی‌های ارزی.

**ماده ۲-** مؤسسه اعتباری موظف است، نسبت موضوع این دستورالعمل را به شرح زیر محاسبه نماید:

۲-۱- اجزای تشکیل‌دهنده صورت نسبت، شامل بدهی‌ها و تعهدات ارزی به شرح زیر می‌باشد:

۲-۱-۱- بدهی‌های ارزی:

عنوان حساب	کد حساب
سپرده‌های قرض الحسنه جاری/ارزی	۳/۲/۰۰۲۰
سپرده‌های قرض الحسنه پس‌انداز سکه	۳/۲/۰۰۶۵

سپرده پس انداز ارزی	۳/۲/۰۰۷۰
سپرده مدت دار ارزی	۳/۲/۰۱۱۰
سپرده های ارزی دیداری بانک مرکزی	۳/۲/۰۱۷۵
سپرده های ارزی دیداری بانک های ایرانی	۳/۲/۰۱۸۰
سپرده های ارزی دیداری بانک های خارجی	۳/۲/۰۱۹۰
سپرده های ارزی مدت دار بانک مرکزی	۳/۲/۰۱۹۵
سپرده های ارزی مدت دار بانک های ایرانی	۳/۲/۰۲۰۰
سپرده های ارزی مدت دار بانک های خارجی	۳/۲/۰۲۱۰
سپرده های ارزی شعب خارج	۳/۲/۰۲۱۵
بدهی به شعب خارج در حساب جاری	۳/۲/۰۲۷۰
تسهیلات دریافتی از شعب خارج بابت یوزانس های داخلی	۳/۲/۰۲۷۵
بدهی به بانک های خارجی بابت وام های ارزی	۳/۲/۰۲۷۶
بدهی به بانک های خارجی - حساب جاری	۳/۲/۰۲۸۰
تسهیلات دریافتی از بانک های خارجی بابت یوزانس های داخلی	۳/۲/۰۲۸۵
حواله های عهده ما/ارز	۳/۲/۰۳۳۰
مانده های مطالبه نشده/ارز	۳/۲/۰۳۵۰
پیش دریافت از مشتریان بابت اعتبارات اسنادی به ارز (دولتی)	۳/۲/۰۳۶۴
پیش دریافت از مشتریان بابت اعتبارات اسنادی به ارز (غیردولتی)	۳/۲/۰۳۶۶
سپرده نقدی ضمانت نامه ها به ارز/غیردولتی	۳/۲/۰۳۸۰
بدهی بانک بابت پذیرش اسناد اعتبارات اسنادی و بروات ارزی مدت دار	۳/۲/۰۵۴۰
تسهیلات دریافتی از محل حساب ذخیره ارزی	۳/۲/۰۵۴۱
بستانکاران موقت/ارز	۳/۲/۰۶۶۰

## ۲-۱-۲- تعهدات ارزی:

عنوان حساب	کد حساب
تعهدات بانک بابت اعتبارات اسنادی باز شده	۵/۳/۲/۰۰۱۰
تعهدات بانک بابت ضمانت نامه ها و پذیرش های صادره به ارز	۵/۳/۲/۰۰۴۰
تعهدات بانک بابت ضمانت نامه های صادره متقابل به ارز	۵/۳/۲/۰۰۵۰
تعهدات بانک بابت قراردادهای منعقد با سازمان مدیریت و برنامه ریزی	۵/۳/۲/۰۰۵۱
تعهدات بانک بابت قراردادهای منعقد به ارز	۵/۳/۲/۰۰۵۲
تعهدات بانک بابت قراردادهای استثمالی	۵/۳/۲/۰۰۸۰
تعهدات بانک بابت تأیید اعتبارات اسنادی سایر بانک ها	۵/۳/۲/۰۱۱۰
تعهدات بانک بابت معاملات سلف ارز	۵/۳/۲/۰۱۳۰

## ۲-۲- اجزای تشکیل دهنده مخرج نسبت شامل خالص دارایی های ارزی به شرح زیر می باشد:

عنوان حساب	کد حساب
حساب اسکناس و نقود بیگانه	۳/۱/۰۰۳۰
حساب وجوه در راه / ارز	۳/۱/۰۰۴۰

حساب طلا و نقره	۳/۱/۰۰۶۰
حساب سپرده‌های ارزی دیداری نزد شعب خارج	۳/۱/۰۱۴۰
حساب سپرده ارزی دیداری نزد بانک مرکزی	۳/۱/۰۱۴۵
حساب سپرده‌های ارزی دیداری نزد بانک‌های داخلی	۳/۱/۰۱۵۰
حساب سپرده‌های ارزی دیداری نزد بانک‌های خارجی	۳/۱/۰۱۶۰
حساب سپرده‌های ارزی پوششی نزد بانک‌های خارجی	۳/۱/۰۱۷۰
حساب سپرده‌های ارزی مدت‌دار نزد شعب خارج	۳/۱/۰۱۸۰
حساب سپرده ارزی مدت‌دار نزد بانک مرکزی	۳/۱/۰۱۸۵
حساب سپرده‌های ارزی مدت‌دار نزد بانک‌های داخلی	۳/۱/۰۱۹۰
حساب سپرده‌های ارزی مدت‌دار نزد بانک‌های خارجی	۳/۱/۰۲۰۰
حساب تسهیلات اعطایی کوتاه مدت به ارز/دولتی	۳/۱/۰۲۳۱
حساب تسهیلات اعطایی میان مدت به ارز/دولتی	۳/۱/۰۲۳۲
حساب تسهیلات اعطایی کوتاه مدت به ارز/غیردولتی	۳/۱/۰۲۳۳
حساب تسهیلات اعطایی میان مدت به ارز/غیردولتی	۳/۱/۰۲۳۴
حساب وام اعطایی به ارز	۳/۱/۰۲۳۵
وام و اعتبار ارزی به شعب خارج	۳/۱/۰۲۴۰
حساب وام و اعتبار ارزی به بانک‌های خارجی	۳/۱/۰۲۵۰
حساب اوراق بهادار ارزی	۳/۱/۰۲۷۰
حساب خرید دین/اسناد و بروات ارزی	۳/۱/۰۵۹۰
حساب بدهکاران بابت اعتبارات اسنادی پرداخت شده به ارز/دولتی	۳/۱/۰۷۸۲
حساب بدهکاران بابت اعتبارات اسنادی و بروات مدت‌دار به ارز/غیردولتی	۳/۱/۰۷۸۵
مطالبات مشکوک‌الوصول بابت اعتبارات اسنادی پرداخت شده به ارز/دولتی	۳/۱/۰۷۸۹
حساب بدهکاران بابت اعتبارات اسنادی و بروات مدت‌دار به ارز/غیردولتی	۳/۱/۰۷۹۲
حساب بدهکاران بابت اعتبارات اسنادی و بروات مدت‌دار به ارز/دولتی	۳/۱/۰۷۹۵
مطالبات مشکوک‌الوصول بابت اعتبارات اسنادی پرداخت شده به ارز/غیردولتی	۳/۱/۰۸۰۳
حساب اسناد و بروات ارزی واخواست شده	۳/۱/۰۹۲۰
حساب مطالبات سررسید گذشته تسهیلات به ارز/دولتی	۳/۱/۱۰۴۱
حساب مطالبات سررسید گذشته تسهیلات به ارز/غیردولتی	۳/۱/۱۰۴۲
حساب مطالبات معوق تسهیلات به ارز/دولتی	۳/۱/۱۰۴۳
حساب مطالبات معوق تسهیلات به ارز/غیردولتی	۳/۱/۱۰۴۴
مطالبات مشکوک‌الوصول تسهیلات به ارز/دولتی	۳/۱/۱۰۴۵
مطالبات مشکوک‌الوصول تسهیلات به ارز/غیردولتی	۳/۱/۱۰۴۶
حساب مطالبات معوق/ارز	۳/۱/۱۰۵۰
حساب مطالبات سررسید گذشته/ارز	۳/۱/۱۰۵۵
حساب سهام و مشارکت‌های خارجی	۳/۱/۱۰۶۰
سرمایه پرداختی به شعب خارج/ارز	۳/۱/۱۰۷۰

حساب بدهکاران موقت/ارز	۳/۱/۱۱۸۰
گسر می شود:	
سود سال های آینده تسهیلات اعطایی به ارز/غیردولتی	۳/۲/۰۵۵۵
سود سال های آینده تسهیلات اعطایی به ارز/دولتی	۳/۲/۰۵۵۶

۲-۳- سرفصل حساب شعب/ارز (کد حساب های ۳/۱/۱۲۰۰ در طرف بدهکار و ۳/۲/۰۷۱۰ در طرف بستانکار) با سرفصل حساب مرکز/ارز (کد حساب های ۳/۱/۱۲۲۰ در طرف بدهکار و ۳/۲/۰۷۳۰ در طرف بستانکار) تهاتر و مابه التفاوت آن ها؛ در صورت بدهکار بودن، به عنوان دارایی ارزی و در صورت بستانکار بودن، به عنوان بدهی ارزی در محاسبه نسبت منظور می گردد.

۲-۴- سرفصل حساب معاملات ارزی (کد حساب های ۳/۱/۱۲۳۰ در طرف بدهکار و ۳/۲/۰۶۷۰ در طرف بستانکار) با سرفصل حساب ارزش ریالی عملیات ارزی (کد حساب های ۳/۱/۱۲۴۰ در طرف بدهکار و ۳/۲/۰۶۸۰ در طرف بستانکار) تهاتر و مابه التفاوت آن ها؛ در صورت بدهکار بودن، به عنوان دارایی ارزی و در صورت بستانکار بودن، به عنوان بدهی ارزی در محاسبه نسبت منظور می گردد.

۲-۵- سرفصل حساب های بدهکاران داخلی/ارز (کد حساب ۳/۱/۱۱۶۰) و بستانکاران داخلی/ارز (کد حساب ۳/۲/۰۶۴۰) با یکدیگر تهاتر و مابه التفاوت آن ها؛ در صورت بدهکار بودن، به عنوان دارایی ارزی و در صورت بستانکار بودن، به عنوان بدهی ارزی در محاسبه نسبت منظور می گردد.

**ماده ۳ -** حد مجاز نسبت حداکثر به میزان ۱۵۰ درصد تعیین می گردد.

**تبصره -** بانک مرکزی می تواند با توجه به شرایط اقتصادی کشور و یا ترکیب دارایی ها و بدهی های ارزی هر مؤسسه اعتباری، حد مجاز موضوع ماده (۳) را در محدوده ۱۵۰ درصد برای هر مؤسسه اعتباری یا مجموعه مؤسسات اعتباری تغییر دهد.

**ماده ۴ -** مؤسسه اعتباری مکلف است اطلاعات مربوط به محاسبه اجزای صورت و مخرج نسبت را در پایان هر ماه در سطح مؤسسه اعتباری، شامل شعب و ادارات مرکزی مستقر در سرزمین اصلی و مناطق آزاد تجاری - صنعتی، تهیه و حداکثر تا پانزدهم ماه بعد طی گزارشی که توسط مدیر عامل مؤسسه اعتباری امضاء گردیده، به بانک مرکزی ارائه نماید.

**ماده ۵** - تخطی از مقررات این دستورالعمل موجب اعمال مجازات‌های مقرر در ماده (۴۴) قانون پولی و بانکی کشور خواهد بود.

**ماده ۶** - مؤسسه اعتباری موظف است حداکثر ظرف مدت یک سال پس از ابلاغ این دستورالعمل، وضعیت خود را با مفاد آن تطبیق دهد.

«دستورالعمل تعیین نسبت تعهدات و بدهی‌های ارزی به دارایی‌های ارزی» در شش ماده و یک تبصره در یک‌هزار و یکصد و پنجاهمین جلسه مورخ ۱۳۹۱/۸/۱۶ شورای پول و اعتبار به تصویب رسید و پس از تاریخ ابلاغ آن به مؤسسات اعتباری، لازم‌الاجرا می‌باشد.